

Изденүүчү Даовлатова Феруза Муктаровнанын “КЫРГЫЗСТАНДЫН ТҮШТҮК АЙМАГЫНДАГЫ ЖЕР-СУУ АТАЛЫШТАРЫНЫН ТАРКАЛЫШЫ ЖАНА КЕЛИП ЧЫГЫШЫ” деген темада жазылган 25.00.24. – экономикалык, социалдык, саясий жана рекреациялык география адистиги боюнча география илимдеринин кандидаты окумуштуулук даражасы үчүн жазылган диссертациялык ишине илимий жетекчинин ПИКИРИ

Кыргызстанда, анын ичинде түштүк аймакта топонимдери кылымдар бою узак убакыттын ичинде ар түрдүү жолдор менен калыптанган жана бүгүнкү күнгө чейин сакталып келет. Изилденген аймактагы топонимдер тарыхый узак мезгилдерди өз ичине камтып, мааниси жагынан көп учурларда өзгөрүүгө учураган. Жер-суулардын аты географиялык объектини өзгөчөлүгүнүн негизинде аталуусун изилдөөгө тактык болуусу талап кылынат. Дүйнөнүн кайсыл бурчунда болбосун жер-суу аттары кокусунан эле пайда боло калбайт. Ал коом тарабынан берилет жана түзүлөт. Ошондуктан жер-суу аттарынын келип чыгышы да коомдун тарыхына жана социалдык-экономикалык өнүгүү шарттарынын деңгээлине жараша болот.

Топонимикалык изилдөөлөр республикалык жана аймактык деңгээлдерде практикалык жактан да, теориялык жактан да толук иштелип чыга элек жана мындай багыттагы изилдөөлөрдө экономикалык жана социалдык география чечүүчү мааниге ээ. Мына ушуга байланыштуу диссертациялык иштин темасынын актуалдуулугу, анын теориялык жана практикалык маанилүүлүгү Кыргызстандын түштүгүндө таркалган жер-суу аталыштарын илимий жактан кароо менен аныкталып турат.

Аталган диссертациялык иш киришүүдөн, 3 баптан, корутундудан жана колдонулган адабияттардын тизмесинен турат.

Киришүүдө изилденүүчү теманын актуалдуулугу негизделип, анын максаты жана милдеттери, корголуучу жоболор, изилдөө объектиси, илимий жаңылыктары, практикалык мааниси, изилдөө жана усулдук негиздери, экономикалык жана практикалык маанилери, натыйжалары жана изилдөөнүн апробациясы чагылдырылган.

I бапта илимий адабияттарды талдоо менен шаарларды изилдөөнүн концептуалдык негиздери, ошондой эле жер-суу аталыштарынын калыптануу жана өнүгүү өзгөчөлүктөрү жаңы изилдөө багыты катары каралган.

II бапта илимий изилдөө үчүн материалдарды издөө, тандоо жана талдоо ишинде оболу изилденүүчү теманын объектисин жана предметин тактоо менен изилдөөгө керектүү материал болгон расмий документтер, илимий эмгектер жана илимий-усулдук негиздер каралган.

III бапта топонимика коомдук географиянын бир бөлүгү катары жана анын азыркы мааниси аныкталып, аталган илимдин курамдык классификациясы талданган. Кыргызстандын түштүк аймагында таркалган жер-суу аталыштарынын азыркы абалы жана алардын өзгөрүү себептери терең илимий негизде аныкталган. Түштүктө таркалган фарсы-тажик тилдеринин негизиндеги географиялык аталыштарды пайда болуу жагдайларына өзүнчө орун берилген. Географиялык аталыштарды башкарууда ГИС-технологияларын колдонуу, аларды колдонуунун жана сактоонун маселелери жана алардын уюштуруучулук-укуктук жагдайларын жөнгө салуу жактары мактоого татыйт.

Корутундуда негизги жыйынтыктар жана практикалык сунуштар келтирилген.

Илимий иштин негизги жетишкен жактары деп төмөнкүлөрдү атоого болот:

1. Иш кыргыз (мамлекеттик) тилинде илимий стилде жакшы жазылган.
2. Илимий иш топонимиканы географиялык өңүттө изилдеген биринчи жумуш болуп саналат жана мында топонимика экономикалык жана социалдык географиянын бир бөлүгү экендиги теориялык анализдин негизинде далилденген.
3. Ишти жазуу логикасы себептик-натыйжалык өз ара байланышта түзүлгөн: адабий обзор жана теориялык иликтөөлөрдөн илимий-усулдук иштелмелерге, жеке талдоолорго жана жыйынтыктарга кезектешип өтүү принциптери сакталган.
4. Кыргызстандын азыркы суверендүү өнүгүү шартында топонимикалык изилдөө мамлекеттик маанилүү саясат экендигин көрсөтө алган.

Жалпысынан алганда, изденүүчү Даовлатова Феруза Муктаровнанын аталган темада жазылган 25.00.24. – экономикалык, социалдык, саясий жана рекреациялык география адистигине туура келет жана диссертант география илимдеринин кандидаты окумуштуу даражасын алууга татыктуу.

Илимий жетекчи,

Ош мамлекеттик университетинин

Табият таануу, дене тарбия, туризм

жана агрардык технологиялар институтунун директору,

география илимдеринин доктору, профессор

Низамиев А.Г.

А.Г.Низамиевдин катуу тастыктайм

ОшМУнун окумуштуу катчысы

Асанбекова Дж.